

Aapon tekemien onnistuneiden järjestelyjen ansiosta Rauha voi edelleen asua tutussa kodissaan sairaudestaan huolimatta.

Eijalla on terveysalan koulutus ja työkokemusta, joten henkilökohtaisen avustajan työ sujuu ammattitaidolla.

Myös Aappo hoitaa vaimoan omien voimiensa ja jaksamisensa mukaan.

Vaihtoehto hoivakodille

Sanginjärven rannalla Utajärven kunnassa, noin 80 kilometrin päässä Oulusta, sijaitsee Aappo Juntusen, 77, kotitila. Aappo syntyi tilan savusaunassa, joka edelleenkin on kylpykunnossa. Avioliitto samanikäisen Rauhan kanssa solmittiin 1962, eli ensi vuonna on vuorossa timanttihääpäivä. Viisi vuotta sitten eläkeläispariskunnan arki muuttui.

Maatilan päärakennus, jota Aappo on useasti remontoinut vuosien varrella, on valmistunut 1918. Tilalla varttuneen Aapon työuraan mahtuu monenlaista: maataloustyöt ja tukkisavotat hevosen kanssa talvisissa metsissä sekä tehdastyö Stora Enson tehtaalla Oulussa. Myös yrittäjänä Aappo on ehtinyt toimia. Eläkkeelle hän jäi turvehommista.

Aapon vaimo, mielisairaanhoitajaksi kouluttanut Rauha, 77, työskenteli Utajärvelle perustamassaan yksityisessä palvelukodissa yli 20 vuotta ennen eläkkeelle jäämistään.

Yhteisiä eläkepäiviä ehdittiin viettää tutulla kotitilalla pitkään, kunnes viitisen vuotta sitten Aappo huomasi vaimossaan merkkejä muistisairaudesta. Pariskunnan

yhteiset kalastusreissut Tenolle eivät saaneet Rauhaa enää innostumaan. Rauhalle rakas harrastus, maisema- maalauskin, hiipui.

– Olen aika varma, että Rauha itsekin tuolloin vaistoisi asioiden oikean laidan, Aappo muistelee.

Muistisairauden toteaminen

On inhimillistä, että muistisairas saattaa aluksi kieltää kaikki oireensa ja epäilyt sairaudesta.

– Yritin pitkään saada vaimoani lääkäriin. Viimein sainkin, mutta hän kielsi jyrkästi minua tulemaan mukaansa lääkärin huoneeseen, Aappo kertoo.

Hyvin usein muistisairas pystyy skarppaamaan pienen hetken ja vakuuttamaan muut, että mitään oireita ei ole ja että kaikki on hyvin.

– Lääkäri ei osannut kysyä Rauhalta oikeita kysymyksiä ja kun minä en ollut mukana vastaanotolla, sairaus ei tullut vielä tuolloin ilmi, Aappo kertoo.

Muutama vuosi sitten Rauhalle tuli muitakin terveysongelmia, jotka pakottivat kääntymään uudelleen terveydenhuollon puoleen. Siinä yhteydessä Rauhalle diagnosoitiin Alzheimerin tauti.

Muistisairaus on edennyt vääjäämättä. Rauhan puhekyky on osin mennyt ja itsenäinen syöminenkin ei enää

onnistu. Rauha tarvitseekin apua lähes kaikissa päivittäisissä toimituksissa.

– Hyvää on kuitenkin se, että hän pystyy liikkumaan avustettuna ja että hän nukkoo yöt rauhallisesti, Aappo sanoo.

Aappo ei halunnut itse ryhtyä omaishoitajaksi, koska hänelläkin on jo ikää, eikä omakaan terveys ole ihan paras mahdollinen.

Ratkaisu kotihoivaan löytyi läheltä

– Naapurissa, noin 150 metrin päässä asuva tyttäremme **Eija Karhula**, 54, ryhtyi äitinsä omaishoitajaksi. Minä puolestani aloin vaimoni viralliseksi edunvalvojaksi.

Vaikka tytär omaishoitajana toimikin, myös Aapolle riitti hoivatyötä. Aappo ajatteli, että hän ei ehkä kauaa jaksaa vaimoan hoitaa, ja mielessään hän jo mietti varteenotettavaksi vaihtoehdoksi vaimonsa muuttua hoivakotiin.

Aappo on ollut vuosikymmeniä yhteiskunnallisesti aktiivinen. Takana on kolmen vuosikymmenen taival kunnanvaltuustossa, useita vuosia Utajärven Eläkkeensaajien sekä kyläyhdistyksen, kalastuskunnan ja paikallisten yrittäjien toiminnossa ja hallituksissa, välillä puheenjohtajanakin.

Noilta vuosilta hänelle oli tuttua erilaiset rahoitushakemukset ja ylipäättään yhteis-

kunnan tukiverkostojen toiminta. Niinpä Aappo sai ajatuksen.

Utajärvellä on kunnan ylläpitämä Hyvinvointitalo, jossa mm. nuorille ja pitkäaikaistyöttömille pyritään löytämään töitä.

– Aloin eräänä päivänä miettiä, voisinkohan yksityishenkilönä työllistää jonkun työttömän palkkatuella.

Aappo tutki asiaa mm. netistä, mutta vastausta ei löytynyt. Yhteydenotto Hyvinvointitalon henkilökuntaankaan ei asiaa ratkaisut, kukaan ei ollut vastaavaa aiemmin kysynyt tai ehdottanut. Asiaa selvitettiin ELY-keskuksen kanssa.

Pohdinnan jälkeen ELY-keskuksen päätös oli myönteinen. Yksityinen kansalainen saattoi tietyn ehdoin työllistää pitkäaikaistyöttömän palkkatuella.

Arki helpottui

– Olin todella tyytyväinen päätökseen. Jos kunta ei tukirahojaan käytä, siihen varatut rahat joudutaan palauttamaan valtiolle. Minusta on harmi, että monesti vuoden lopussa joutuu uutisista lukemaan, miten taas kerran on jäänyt paljon rahaa käyttämättä.

Rauhan omaishoitajana toiminut Eija-tytär oli terveydellisten syiden vuoksi pitkäaikaistyötön. Niinpä Aapon onnistui palkata tytär äitinsä hoitajaksi, käytännössä henkilökohtaiseksi avustajaksi. Eija tekee noin kuuden tunnin työpäivää eli on aamuisin ja iltaisin työssä kolmisen tuntia kerrallaan.

– Lisäksi Eija on edelleen vielä osan ajasta omaishoitajanakin. Ja minä autan voimieni mukaan.

Työllistetyt palkka ei tietenkään päästä huimaa. Puolet palkasta tulee palkkatuesta ja puolet Juntusen perhe – käytännössä Rauha – maksaa itse.

– Vaimoni edunvalvojana maksan palkkakulut vaimoni tililtä. Tilitoimisto hoitaa käytännön asiat, kuten palkanmaksun ja siihen liittyvät velvoitteet.

Win-win eli kaikki hyötyvät

Aapon mielestä palkkatuki päätöksestä hyötyvät kaikki.

Rauha saa asua omassa tutussa kodissaan miellyttävässä ympäristössä ja hoito on edullisempaa kuin hoivakodissa. Aappo saa apua hoivatyöhönsä ja pitkäaikaistyötön saa töitä. Lisäksi kunta säästää, kun sen ei tarvitse maksaa kalliista hoitopaikasta ja vielä tilitoimistokin saa vähän tuloja. Ja raha pysyy pääosin omassa kunnassa.

– Kunnassamme on Attendon hoivakoti. Käytännössä se olisi ainoa paikka, jossa vaimoni voisi asua kodin sijaan. Attendo on kuitenkin

monikansallinen yritys ja osan keräämästä voitosta valuu ulkomaille, Aappo toteaa. Aapon mielestä palkkatukijärjestelmää kannattaisi edelleen kehittää, vaikka heidän perheensä tapauksessa asiat sujuivat toivotulla tavalla. Tukityöllistämällä kun on myös paljon reunaehtoja, kuten kenelle tukea voidaan myöntää, kuinka pitkäksi aikaa ja kuinka paljon.

– Aluksi ei ollut edes olemassa lomaketta, jolla yksityishenkilö voisi tukea hakea, Aappo kertoo nauraen.

Aappo löytää vielä yhden yllättävän hyvän puolen oman perheensä ratkaisusta.

– Nyt, kun apua saadaan riittävästi, emme tarvitse kotipalvelukäyntejä. Kun kotipalvelun pitkä, toistuvat ajomatkat meille jäävät pois, se osaltaan vähentää ilmastokuumitusta.

Kun asioita tehdään oikein, pienillä ja yllättävilläkin asioilla on maailmanlaajuisia merkityksiä.

Juha Viitanen
Kuvat: Seija Leskelä.

Juntusen arjessa on tiiviisti mukana myös Eijan 11-vuotias Nella-koira, ranskalainen bretoni eli lintukoira.